

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МЕДИЦИНИ ПРАЦІ
ІМЕНІ Ю.І. КУНДІЄВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Вченою радою ДУ «Інститут медицини праці
імені Ю.І. Кундієва НАМН України»
протокол № 7 від 25 травня 2022 р.

Голова Вченої ради,
т.в.о. директора ДУ «ІМП імені Ю.І. Кундієва
НАМН», доктор медичних наук, професор
К.Є. Іщейкін

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ГІГІЄНИ, ВНЕСОК ВІТЧИЗНЯНИХ ВЧЕНИХ-ГІГІЄНІСТІВ
ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ»

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Спеціалізація: «Гігієна та професійна патологія»

Курс: 1, навчальний семестр: 1;

Навчальний рік: 2022–2023

Кількість кредитів ЄКТС: 2

КИЇВ – 2022

Розробники:

Ищайкін Костянтин Євгенович – доктор медичних наук, професор, т.в.о. директора Державної установи «Інститут медицини праці ім. Ю.І.Кундієва Національної академії медичних наук України».

Бібліометричні профілі та сторінки:

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57209706657>

ORCID ID 0000-0001-7887-0995

<https://orcid.org/0000-0001-7887-0995>

Трахтенберг Ісаак Михайлович – доктор медичних наук, професор, академік НАМН України, член-кореспондент НАН України.

Бібліометричні профілі та сторінки:

https://scholar.google.com/citations?hl=ru&user=KKXH_8IAAAAJ

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55205064600><https://www.researchgate.net/scientific-contributions/I-M-Trakhtenberg-2117456163>

ORCID ID 0000-0003-1086-8279

Область спеціалізації – Гігієна, токсикологія.

Нагорна Антоніна Максимівна - доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАВН України, завідувачка лабораторії епідеміологічних досліджень, професійної патології та моніторингу професійного здоров'я

Бібліометричні профілі та сторінки:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=tN8jMsIAAAAJ&hl=ru>

<https://orcid.org/orcid-search/search?searchQuery=ORCID%20ID%200000-0003-3311-7523>

Спеціалізація: 14.02.01 – гігієна

2 Назва, код модуля та/або навчальної дисципліни

і кількість кредитів, що відводяться на її вивчення

Назва дисципліни: «Історія гігієни, внесок вітчизняних вчених-гігієністів для розвитку профілактичної медицини»

На вивчення дисципліни відводиться   2   кредити.

3 Час і місце проведення навчальної дисципліни

Час проведення аудиторних занять: дата, пара (години)

Місце проведення: ДУ «Інститут медицини праці ім. Ю.І.Кундієва НАМН», каб. №207, актові зала, бібліотека.

4 Опис дисципліни

(передреквізити і постреквізити навчальної дисципліни)

Prerequisite: Передумовою для вивчення дисципліни «Історія гігієни, внесок вітчизняних вчених-гігієністів для розвитку профілактичної медицини» є успішне засвоєння дисциплін: профілактична медицина, загальна гігієна, методи гігієнічних досліджень, гігієна праці, професійні хвороби, фізіологія праці, профілактика профзахворювань, епідеміологічні дослідження, промислова токсикологія, біологія, фізика, медико-біологічні дослідження, біохімія, імунологія, медична екологія, хімія, генетика, молекулярна біологія, дослідження факторів виробничого середовища та довкілля.

Зміст курсу «Історія гігієни, внесок вітчизняних вчених-гігієністів для розвитку профілактичної медицини»:

Предметом навчальної дисципліни «Історія гігієни, внесок вітчизняних вчених-гігієністів для розвитку профілактичної медицини» є вивчення історичних відомостей та сучасного стану розвитку досліджень фундаментального і прикладного спрямування з гігієни, профілактичної медицини.

Postrequisite: Можливість сформувати у здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) комплекс знань щодо внеску і здобутків вчених-гігієністів для розвитку медицини, основних методологічних підходів та принципів проведення науково-дослідних робіт за спеціалізацією.

5. Мета, завдання, зміст вивчення дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія гігієни, внесок вітчизняних вчених-гігієністів для розвитку профілактичної медицини» є формування у здобувачів комплексу знань, вмінь, навичок та компетентностей щодо розвитку гігієнічної науки, визначення пріоритетних напрямків наукових досліджень в галузі, методологічних підходів щодо гігієнічної оцінки умов праці, регламентації та системи управління ризиками (у т.ч. заподіяння негативного впливу різних факторів середовища на здоров'я людини, а також забезпечення безпечних умов праці), удосконалення методів діагностики, лікування та профілактики професійних та професійно-обумовлених захворювань, дослідження проблем біобезпеки тощо.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія гігієни, внесок вітчизняних вчених-гігієністів для розвитку профілактичної медицини» є оволодіння знаннями та навичками щодо:

- формування знань з історичних відомостей про розвиток гігієни, аналізу сучасних методологічних підходів у різноформатних гігієнічних дослідженнях; основних напрямків дослідницької діяльності тощо;
- ознайомлення здобувачів із проблемами профілактичної медицини та гігієни праці й професійних захворювань;
- внеску визначних вчених різних країн у розвиток гігієнічної науки ХХ-ХХІ століть;
- поглибленому аналізу науково-теоретичних і практичних питань минулого, сьогодення та майбутнього фундаментальної гігієнічної науки і прикладних досліджень, значенню здобутків і розробок для медицини праці, нових горизонтів у зв'язку з розвитком сучасних технологій.

Зміст навчальної дисципліни формує наукові знання, уміння і навички, засвоєння яких дозволяє набувати ті чи інші компетентності для успішної професійної діяльності, а саме:

1. Компетентності, які отримують аспіранти після вивчення навчальної дисципліни:

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до науково-професійного самовдосконалення, розвитку індивідуальних здібностей (мотиваційно-ціннісних, когнітивних та творчих), абстрактного креативного мислення, виявлення, отримання, систематизації, синтезу й аналізу інформації з різних джерел із застосуванням сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності.
- ЗК 5. Здатність до освоєння, системного аналізу і критичного осмислення нових знань в предметній та міжпредметних галузях.
- ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.
- ЗК 7. Здатність до спілкування з колегами, широким академічним товариством та громадськістю на різних рівнях (у т.ч. міжнародному) для реалізації інноваційного проекту або вирішення наукової проблеми.

Фахові компетентності:

- ФК 1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в медицині та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з медичних наук та суміжних галузей.
- ФК 2. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у

науковій та навчальній діяльності.

- ФК 4. Здатність дотримуватись етики досліджень, біоетики, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.
- ФК 5. Здатність володіти інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку охорони здоров'я (гігієна та професійна патологія).
- ФК 6. Здатність до встановлення природних передумов застосування конкретних методів і модифікацій досліджень, вибору раціональної методики польових і лабораторних досліджень та оцінки необхідної точності вимірювань і якості кінцевих результатів.
- ФК 7. Здатність застосовувати отриманні знання для вирішення проблем сучасної медицини та розробляти методи для ефективного їх вирішення.
- ФК 9. Здатність формулювати нові задачі з удосконалення, розробки нових сучасних методів профілактики, діагностики і лікування та окреслювати можливі методики їх розв'язання.
- ФК 10. Здатність планувати та організовувати роботу дослідницьких колективів під час вирішення першочергових наукових проблем системи охорони здоров'я та науково-освітніх завдань, керувати проектами у гігієні та професійній патології.
- ФК 11. Здатність розумітися в характеристиках та стандартах медичних технологій, що застосовуються в гігієні та професійній патології.

2. Під час вивчення дисципліни аспірант (здобувач) має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньою програмою:

- ПРН 3. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.
- ПРН 4. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів в медицині та дотичних міждисциплінарних напрямках.
- ПРН 5. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з профілактичної медицини та інших міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

- ПРН 6. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи. Розуміння наукових статей у сфері обраної спеціальності. Вміння та навички працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами, такими як Web of Science, Scopus та ін.
- ПРН 7. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми гігієни та професійної патології з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів. Володіти принципами фінансового забезпечення науково-дослідної роботи, структури кошторисів на її виконання, підготовки запиту на отримання фінансування, складання звітної документації.
- ПРН 8. Глибоко розуміти загальні принципи та методи медичних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.
- ПРН 9. Виявляти лідерські якості, саморозвиватися і самовдосконалюватися, нести відповідальність за визначення новизни наукових досліджень та прийняття експертних рішень; Здатність демонструвати розуміння основних екологічних засад, охорони праці та безпеки життєдіяльності та їх застосування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія гігієни, внесок вітчизняних вчених-гігієністів для розвитку профілактичної медицини» дисертант повинен дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами. Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія гігієни, внесок вітчизняних вчених-гігієністів для розвитку профілактичної медицини» здобувач повинен **знати**:

- історію становлення та сучасний стан наукових знань за спеціалізацією;
- сучасні підходи до наукових досліджень і загальні принципи проведення експериментальних робіт;
- методики експериментальних та клінічних наукових досліджень;
- закономірності розвитку сучасної гігієнічної науки;
- особливості різних методів дослідження та специфіку їх застосування;

Уміти: здійснювати аналіз історичних відомостей та сучасних наукових даних, синтезувати нові ідеї з актуальних проблем медицини;
- використовувати сучасні інформаційні технології для пошуку та обробки інформації; коректно обирати методи наукового дослідження, що відповідають поставленим меті та завданням; впроваджувати досягнення наукових досліджень у клінічну практику; здійснювати критичний аналіз та адекватно трактувати дані з іншомовних джерел інформації.

Творча діяльність забезпечує здатність планувати аспірантом (здобувачем) науково-дослідну та науково-теоретичну роботу.

6 Характеристика навчальної дисципліни

Анотація курсу. Робоча програма підготовки докторів філософії складена на основі Закону України «Про вищу освіту», «Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», Положення про підготовку докторів філософії Державної наукової установи «Інститут медицини праці імені Ю.І. Кундієва НАМН Україна».

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія гігієни, внесок вітчизняних вчених-гігієністів для розвитку профілактичної медицини» увага здобувача зосереджена на знаннях історії та сучасного стану наукових знань за спеціалізацією; різних аспектів оцінки системи управління ризиками (у т.ч. заподіяння негативного впливу різних факторів середовища на здоров'я людини, а також забезпечення безпечних умов праці), удосконалення методів діагностики, лікування та профілактики професійних та професійно-обумовлених захворювань, дослідження проблем біобезпеки тощо.

Короткий зміст дисципліни і план її реалізації

Змістовий модуль 1. Історія гігієни.

Тема 1. Історія виникнення, основні етапи розвитку та сучасний стан гігієни. Емпіричний етап в історії гігієни. Емпіричний етап в історії гігієни. Емпірична гігієна в країнах Стародавнього Сходу, Китаю, Греції, Древнього Риму. Досягнення Гіппократа, Авіценни, Д. Фракасторо, Б. Раммаціні, у галузі профілактичної медицини.

Тема 2. Санітарна культура Київської Русі в період емпіричного етапу розвитку гігієни. Діяльність Євпраксії, Феодосія Печерського, Агапіта Печерського, Петра Могили, Данили Самойловича в галузі збереження здоров'я. Погляди вчених (С.П. Боткіна, М.І. Пирогова та ін.) на роль профілактичної медицини.

Змістовий модуль 2. Науково-експериментальний етап розвитку гігієни. Розвиток гігієнічної науки в Україні.

Тема 3. Науково-експериментальний етап розвитку гігієни. Роль вчених у становленні науково-експериментального етапу розвитку гігієни.

Тема 4. Розвиток гігієнічної науки в Україні. Внесок В.В. Удовенка, В.Я. Підгаєцького, І.Я. Горбачевського, О.В. Корчак-Чепурківського, О.М. Марзєєва, Л.І. Медведя, П.І. Баранника, Д.М. Калюжного, В.З. Мартинюка, Г.Х. Шахбазяна, Р.Д. Габовича, Є.Г. Гончарука, І.І. Слепушкіної, Ю.І. Кундієва, І.М. Трахтенберга та ін. у розвиток гігієнічної науки ХХ-ХХІ століть. Внесок визначних вчених інших країн у розвиток профілактичної медицини.

План реалізації навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем		Кількість годин для денної / заочної форми навчання							
		всього		лекції		практичні		самостійна робота	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовний модуль 1. Історія гігієни.									
1	Тема 1. Історія виникнення, основні етапи розвитку та сучасний стан гігієни. Емпіричний етап в історії гігієни. Емпіричний етап в історії гігієни. Емпірична гігієна в країнах Стародавнього Сходу, Китаю, Греції, Древнього Риму. Досягнення Гіппократа, Авіценни, Д. Фракасторо, Б. Раммаціні, у галузі профілактичної медицини.			1		4		8	
2	Тема 2. Санітарна культура Київської Русі в період емпіричного етапу розвитку гігієни. Діяльність Євпраксії, Феодосія Печерського,			1		4		8	

	Агапіта Печерського, Петра Могили, Данили Самойловича в галузі збереження здоров'я. Погляди вчених (С.П. Боткіна, М.І. Пирогова та ін.) на роль профілактичної медицини.								
	Разом за змістовним модулем 1	33		2		8		16	
Змістовий модуль 2. Науково-експериментальний етап розвитку гігієни. Розвиток гігієнічної науки в Україні.									
4	Тема 3. Науково-експериментальний етап розвитку гігієни. Роль вчених у становленні науково-експериментального етапу розвитку гігієни.			1		4		10	
	Тема 4. Розвиток гігієнічної науки в Україні. Внесок В.В. Удовенка, В.Я. Підгаєцького, І.Я. Горбачевського, О.В. Корчак-Чепурківського, О.М. Марзеєва, Л.І. Медведя, П.І. Баранника, Д.М. Калюжного, В.З. Мартинюка, Г.Х. Шахбазяна, Р.Д. Габовича, Є.Г. Гончарука, І.І. Слепушкіної, Ю.І. Кундієва, І.М. Трахтенберга та ін. у розвиток гігієнічної науки ХХ-ХХІ століть. Внесок визначних вчених інших країн у розвиток профілактичної медицини.			1		8		10	
	Разом за змістовним	29		2		12		20	

	модулем 2							
	Усього годин за дисципліну	60		4		20		36

7 Призначення навчальної дисципліни

Після завершення засвоєння змісту даної дисципліни аспіранти набудуть таких компетенцій, як: здатність до абстрактного та креативного мислення, аналізу та синтезу; здатність розробляти та управляти науковими проектами, ініціювати організацію досліджень в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності з урахуванням фінансування науково-дослідницьких робіт; здатність комплексно та системно підходити до проведення наукових досліджень на рівні доктора філософії; здатність до комплексності проведення досліджень у галузі медицини; вміння володіти інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світових і вітчизняних технологій; здатність брати участь у критичному діалозі, наукових дискусіях на міжнародному рівні, відстоювати свою власну позицію, до підприємництва та прояву ініціативи щодо впровадження у виробництво результатів дисертаційного дослідження, тощо.

8 План вивчення дисципліни

№ з/п	Тема	Форми навчання	Методи навчання
1	Тема 1. Історія виникнення, основні етапи розвитку та сучасний стан гігієни. Емпіричний етап в історії гігієни. Емпіричний етап в історії гігієни. Емпірична гігієна в країнах Стародавнього Сходу, Китаю, Греції, Древнього Риму. Досягнення Гіппократа, Авіценни, Д. Фракасторо, Б. Раммаціні, у галузі профілактичної медицини.	Лекція, практичне заняття, робота з навчально- методичною літературою, самостійна робота, оцінювання досягнення компетентностей.	Словесний метод; практичний метод; пояснювально- ілюстративний метод; дослідницький метод.
2	Тема 2. Санітарна культура Київської Русі в період емпіричного етапу розвитку гігієни. Діяльність Євпраксії, Феодосія Печерського, Агапіта Печерського, Петра	Лекція, практичне заняття, робота з навчально- методичною літературою, самостійна робота, оцінювання досягнення компетентностей.	Словесний метод; практичний метод; пояснювально- ілюстративний метод; дослідницький метод.

3	<p>Могили, Данили Самойловича в галузі збереження здоров'я. Погляди вчених (С.П. Боткіна, М.І. Пирогова та ін.) на роль профілактичної медицини.</p> <p>Тема 3. Науково-експериментальний етап розвитку гігієни. Роль вчених у становленні науково-експериментального етапу розвитку гігієни.</p>	<p>Лекція, практичне заняття, робота з навчально-методичною літературою, самостійна робота, оцінювання досягнення компетентностей.</p>	<p>Словесний метод; практичний метод; пояснювально-ілюстративний метод; дослідницький метод.</p>
4	<p>Тема 4. Розвиток гігієнічної науки в Україні. Внесок В.В. Удовенка, В.Я. Підгаєцького, І.Я. Горбачевського, О.В. Корчак-Чепурківського, О.М. Марзеєва, Л.І. Медведя, П.І. Баранника, Д.М. Калюжного, В.З. Мартинюка, Г.Х. Шахбазяна, Р.Д. Габовича, Є.Г. Гончарука, І.І. Слепушкіної, Ю.І. Кундієва, І.М. Трахтенберга та ін. у розвиток гігієнічної науки ХХ-ХХІ століть. Внесок визначних вчених інших країн у розвиток профілактичної медицини.</p>	<p>Лекція, практичне заняття, робота з навчально-методичною літературою, самостійна робота, оцінювання досягнення компетентностей.</p>	<p>Словесний метод; практичний метод; пояснювально-ілюстративний метод; дослідницький метод.</p>

Лабораторні (практичні) заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Промислова токсикологія – поєднання фундаментальної науки та прикладних досліджень. Досвід роботи та перспективи розвитку напрямку гігієни праці при застосуванні пестицидів у с/г.	5
2	Фізіологія праці: минуле, сьогодення, перспективи	5
3	Профілактика професійних захворювань: наука та практика. Епідеміологічні дослідження здоров'я та оцінка професійних ризиків для працюючих.	5

4	Дослідження фізичних, хімічних та біологічних факторів. Дослідження медико-біологічних критеріїв професійних впливів та гігієни праці.	5
	Разом:	20

9 Форми і методи навчання

Програма курсу передбачає навчання у формі лекцій, практичних (семінарських) занять, самостійної роботи аспірантів та отримання консультацій у викладача.

На лекції викладач усно розкриває основні теоретичні положення конкретної теми, аналізує і узагальнює їх, що дає можливість аспірантам сприймати і осмислювати вивчений матеріал і приходити до певних узагальнюючих висновків. Лекційний матеріал подається у вигляді розповіді, пояснення, роз'яснення, бесіди, демонстрації та ілюстрації з використанням мультимедійного обладнання, плакатів та натуральних предметів.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд аспірантами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання аспірантом відповідно сформульованих завдань. Практичне заняття включає не тільки проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок аспірантів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю аспірантів, а і передбачає формування навичок розв'язування ситуаційних задач та здійснення науково-пошукової діяльності, що стосуються тематики згідно навчальної програми. Також на практичних заняттях здійснюється оцінювання знань аспірантів.

Мета практичних (семінарських) занять полягає в тому, щоб у вільній, ненав'язливій обстановці, в умовах творчої дискусії, шляхом обміну думок аспіранти під керівництвом викладача змогли поглибити свої знання, отримані на лекціях і в ході самостійної роботи. В ході цих занять здійснюється проведення поточного модульного контролю засвоєння аспірантами теоретичного та практичного матеріалу.

10. Самостійна робота аспірантів

Самостійна робота аспіранта передбачає більш глибоке вивчення теоретичного і практичного матеріалу тематики курсу з метою оволодіння додатковими різнобічними знаннями, навичками і вміннями. Вона сприяє

розвитку таких якостей як самостійність мислення, організованість і цілеспрямованість. Самостійна робота аспіранта є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Зміст самостійної роботи визначається завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота аспіранта над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватись в лабораторіях, бібліотеках, навчальних кабінетах, аудиторіях, а також у домашніх умовах.

Самостійна робота аспірантів передбачає вивчення програмного матеріалу з використанням рекомендованої літератури. Самостійна робота сприяє поглибленому вивченню основного матеріалу, а також опрацювання тем та розділів, що винесені на самостійну підготовку.

Суттєве значення в системі контролю знань аспірантів має ступінь засвоєння тієї частини навчального матеріалу, яка запропонована для самостійного опрацювання. На самостійну роботу робочим планом передбачено 80 годин, що складає 66,0% усього відведеного для вивчення дисципліни часу.

Теми винесені на самостійне вивчення

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1-2.	Промислова токсикологія – поєднання фундаментальної науки та прикладних досліджень. Досвід роботи та перспективи розвитку напрямку гігієни праці при застосуванні пестицидів у с/г.	12
3-4.	Фізіологія праці: минуле, сьогодення, перспективи Профілактика професійних захворювань: наука та практика. Епідеміологічні дослідження здоров'я та оцінка професійних ризиків для працюючих	12
5-6.	Дослідження фізичних, хімічних та біологічних факторів. Дослідження медико-біологічних критеріїв професійних впливів та гігієни праці.	12
	Разом:	36

11 Рекомендована література

Основна (базова):

– Наукові здобутки з медицини праці. Історія та сучасність: до 90- річчя від дня заснування Інституту медицини праці імені Ю.І. Кундієва НАМНУ (1928-2018) / за заг. ред. акад. НАМНУ І. М. Трахтенберга, чл.-кор. НАМНУ В. І. Чернюка – Київ: Авіцена, 2019. – 400 с.

- Академік Юрій Ілліч Кундієв. Особистість, Учений, Громадський діяч : до 90-річчя від дня народження / Ін-т медицини праці ім. Ю. І. Кундієва НАМН України ; редкол.: В. І. Цимбалюк, І. М. Трахтенберг, В. І. Чернюк. - Київ : Авіцена, 2017. - 262 с.
- Лікарська токсикологія. Доклінічні дослідження / за заг. ред. акад. НАМН України, чл.-кор. НАН України І. М. Трахтенберга. – Київ: Авіцена, 2019 – 544 с.
- Профілактична промислова токсикологія. Наукові пріоритети, досвід та перспективи / за заг. ред. акад. НАМН України, чл.-кор. НАН України І. М. Трахтенберга. – Київ: Авіцена, 2019 – 192 с.
- Пестициди та їх еколого-токсикологічна оцінка: монографія / С.В.Хижняк, Ю.С. Баранов, В.Ф Демченко, В.М. Войціцький . - Київ: Ред.-вид. відділ НУБіП України, 2019.-226 с.
- Працездатність та надійність напруженої операторської діяльності: механізми формування та методи оцінки: монографія / В.В., Кальниш, А.В. Швець. – Вінниця: «ПП Балюк І.Б.», 2019. - 352 с.
- Наноматеріали на робочому місці: актуальні питання безпеки праці: [монографія] / О. Б. Леоненко, О. В. Демецька, Н. С. Леоненко. - Київ : Авіцена, 2018. - 143 с.
- Медична допомога працівникам: проблеми та їх вирішення: монографія / А. М. Нагорна, Н. В. Гречківська. - Київ : Авіцена, 2018. - 260 с.
- Гігієна та екологія: Підручник / За ред. В. Г. Бардова.– Вінниця: Нова Книга, 2006. – 720 с.
- Загальна гігієна: пропедевтика гігієни: Підручник / Є. Г. Гончарук, Ю. І. Кундієв, В. Г. Бардов [та ін.]; За ред. Є. Г. Гончарука. – К.: Вища школа, 1995. – 552 с.
- Фізіолого-гігієнічні особливості процесу реабілітації військовослужбовців після перебування в зоні бойових дій / Кальниш В.В. - Вінниця: ТОВ "Меркьюрі-Поділля" 2020. - 300 с.

Допоміжна (додаткова):

- Кундієв Ю. І. Інститут медицини праці НАМН України. Здобутки та перспективи розвитку (до 85річчя з дня заснування Інституту) / Ю. І. Кундієв, В. І. Чернюк // Український журнал з проблем медицини праці. - 2013. - № 4. - С. 3-10.
- Гігієна та екологія = Hygiene and Ecology: підручник для студентів вищих . Автори: В. Г. Бардов, В. Ф. Москаленко, С. Т. Омельчук, О. П. Яворовський, Ю. І. Кундієв, Ю. А. Рахманін, В. М. Рокитський, Г. І. Рум'янцев, І. М. Трахтенберг, Ю. В. Вороненко, та ін. Вінниця: Нова книга, 2018. 688 с.
- Нікберг І. І. Гігієна з основами екології / І. І. Нікберг, І.В. Сергета, Л.І, Цимбалюк – К.: Здоров'я, 2001. – 504 с.

12 Контроль

При оцінюванні навчальної діяльності аспірантів перевага надається стандартизованим методам контролю: тестуванню, виконанню завдань, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в реальних умовах.

Бали, набрані аспірантом під час поточного контролю, дораховуються до балів модульної оцінки.

Семестровий контроль за результатами вивчення дисципліни проводиться в останній атестаційний тиждень семестру (сесію). Аспіранти, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з дисципліни за результатами поточного та модульного контролів (набрали більше 60 балів), можуть за бажанням отримати залік автоматично. У випадку недостатньої кількості балів, аспірант складає залік. Залікові питання знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

13. Політика навчального курсу

Політика навчального курсу передбачає дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти, що передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Розподіл балів, які отримують аспіранти.

Поточний контроль за модулями

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовний модуль 1 (Назва)		0-30
1.	Оформлення матеріалу практичного завдання.	0-10
2.	Виконання поточних тестових завдань за темою.	0-20
Змістовний модуль 2 (Назва)		0-30
1.	Оформлення матеріалу практичного завдання.	0-10
2.	Виконання поточних тестових завдань за темою.	0-20

Модульний контроль

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовний модуль 1 (Назва)		0-30
1.	Теоретичне питання.	0-10
2.	Практичне завдання.	0-10
3.	Результат поточного контролю.	0-10
Змістовний модуль 2 (Назва)		0-30
1.	Теоретичне питання.	0-10
2.	Практичне завдання.	0-10
3.	Результат поточного контролю.	0-10
Залік		0-60

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання